

ПРОЈЕКТНИ ЗАДАТАК ЗА ИЗРАДУ СТРАТЕГИЈЕ РАЗВОЈА ГРАДА НИША

Скупштина Града Ниша, на седници од 18.10.2006. године донела је Одлуку о приступању изради Стратегије развоја Града Ниша.

Град Ниш и градске општине припадају градовима и општинама Европе који прихватају норме и препоруке европских докумената о локалном одрживом развоју, базираних на УН Декларацији и Хабитат Агенди.

Локална самоуправа представља ниво власти приближи грађанима, и зато најбоље може да усмери понашање појединаца ка одрживости, кроз образовање и подизање нивоа свести. Из тих разлога, задатак је локалне власти да мобилише грађане, друштвене и невладине организације, предузећа и пословна удружења, како би сви они имали активну улогу у интегралном планирању локалног одрживог развоја. За већу делотворност неопходно је увођење партиципативног приступа планирању, и одговорност свих сектора друштва за спровођење ових активности.

Локалне власти имају централну улогу у обезбеђивању одрживог и праведног развоја својих локалних средина, и бољем управљању развојем својих територија. Оваква улога захтева од носилаца локалне власти енергичнији и боље интегрисани приступ формулацији политика на локалном нивоу, кроз усклађивање економских, друштвених, еколошких и свих других развојних циљева.

Циљеви локалне власти:

- да ради на остваривању локалног одрживог развоја, како би се обезбедио што бољи квалитет живота у граду данас, и осигурала могућност даљег развоја за будуће генерације,
- да осигура да све активности које се спроводе у граду буду усмерене ка томе да обезбеде економски развој локалне заједнице,
- да смањи степен сиромаштва и да свима обезбеди једнаке могућности кроз даљи економски и друштвени развој (економску, социјалну и цивилну интеграцију нарочито угрожених друштвених група), а
- да при том потрошњу ресурса сведе у разумне оквире, а загађење животне средине на најмању могућу меру.

Кроз процес припреме Стратегије развоја Града Ниша промовисаће се:

- интегрални и партиципативни приступ планирању локалног развоја,
- ефикасно и ефективно управљање развојем територије,
- међусекторска сарадња и размена информација,
- преузимање одговорности за заштиту, очување и обезбеђивање једнаког приступа заједничким природним, културним и осталим јавним добрима,
- укључивање и координација јавног, приватног и цивилног сектора у процес одлучивања, и партнерство међу институцијама,
- рационално управљање ресурсима којим се обезбеђује одржива производња и потрошња,
- стварање повољних економских услова и могућности запошљавања у складу са захтевима за очување животне средине,
- планирање којим се иде у сусрет обезбеђивању друштвених, економских и еколошких стандарда,
- промовисање одрживих образаца живота, здравља и добробити грађана, уз њихово укључивање у све процесе у заједници.

При припреми стратешког документа узете се у обзир сви релевантни резултати истраживања Уједињених нација (УН), Европске уније (ЕУ), Владе Републике Србије, приватног сектора, професионалних и невладиних организација, као и примери добре праксе, а који се односе на стратегије развоја земаља Југоисточне Европе, Србије и њених појединих региона, Града Ниша и његовог региона.

ЦИЉ

Циљ израде Стратегије је дефинисање визије одрживог развоја Града, одређивање потенцијалних предности и развојних праваца Града Ниша, одржавање стабилног економског раста и запошљавања, обезбеђење социјалног напретка и смањење сиромаштва, промовисање иновација, ефикасна заштита животне средине и унапређење свеобухватног квалитета живота грађана.

Стратегија развоја Града Ниша ће предвидети правце, приоритете и динамику даљег привредног и општедруштвеног развоја овог подручја и представљаће свеобухватни програмски документ. Њена мисија је да буде дугорочна. Она ће бити заснована на општим и научно утемељеним начелима и треба да послужи као основа за доношење, како програма привредног развоја, тако и развоја свих других сегмената локалне заједнице.

Израда Стратегије развоја Града Ниша није никакав тактички потез у садашњој привредној ситуацији, већ убеђење да њена припрема и доследна реализација представљају основ за подстицајан и складан развој економских токова и решавање многих социјалних питања. Најзначајнији друштвени и привредни ефекти који ће се постићи успешном реализацијом Стратегије биће пораст запослености, повећање животног стандарда грађана, динамичнији и равномернији регионални развој, повећање извоза, повећање расположивих средстава за друге друштвене делатности, ефективније и ефикасије управљање ресурсима. .

Стратегија треба да представља и важан документ у којем ће бити дефинисани правци будућег деловања органа локалне самоуправе у циљу стварања повољног амбијента за развој Града Ниша уопште, међународно конкурентне и друштвено динамичне средине. Под повољним амбијентом се подразумева стварање предузетничке средине, чије су основне вредности: идеје, знање, иновативност и нове технологије. Реализатори Стратегије и њених циљева су људи прегаоци, предузетници, менаџери и истрајни иноватори. Они треба да изграде стубове напретка који су предуслов за просперитет, а то су: ред, рад, стваралаштво, добит, штедња и улагање.

Стратегију ће радити локални стручњаци, привредници, јавни и културни радници уз широку помоћ свих грађана Града Ниша. На тај начин се очекује да ће сви они који буду радили на изради Стратегије уложити поред знања и стручности, такође и ентузијазам и љубав према својој средини и заједничкој будућности.

Стратегија мора бити уздигнута изнад свих парцијалних интереса и доследно мора бити надстраначка. Она треба да одговори на питање шта нам треба и шта можемо, а не чија ће бити.

ОПИС ПРОЈЕКТА

Приоритетни задаци у изради Стратегије су:

- успостављање процеса интегралног стратешког планирања развоја Града Ниша, и промоција партиципације и укључивања јавних институција и цивилног друштва у планирању јавних политика,
- дефинисање визије стратешког развоја, засноване на јасним анализама тренутне ситуације,
- повећање нивоа свести у управљању развојем територије кроз иновативан процес управљања економским и друштвеним развојем, а као резултат процеса децентрализације и увећања потреба за сарадњом и партнерством свих сектора друштва.

Стратегија развоја Града Ниша ће:

- дефинисати основне циљеве и стратешке правце привредног развоја Града, који ће се заснивати на анализи и реалној оцени расположивих развојних предности Града у контексту глобалних кретања на тржишту и дугорочних промена у светској тражњи. Из тог угла и са становишта концепта динамичких компаративних предности сагледаће се реалне могућности људских, материјалних, природних и геостратешких предности Града као фактора раста и развоја, а ослањајући се на његове ендogene потенцијале;

- сагледати кључне развојне могућности Града са становишта стварања конкурентних предности и утврдити секторске приоритете у стварању додате вредности, те препознати и дефинисати идентитет Града;
- одредити улогу локалне самоуправе, њене приоритете и активности како би се успешно остварио прелазак у вишу развојну фазу;
- посветити пажњу повећању инвестиција и извоза као кључних генератора раста у наредној развојној фази, укључујући и неопходни прилив иностраног капитала, пре свега, директних инвестиција;
- показати да се достигнути ниво БДП по становнику може довести у виши ниво ако се развој буде заснивао на продору нових технологија, већој ефикасности употребе људских и материјалних ресурса и већем повезивању домаће привреде са светском економијом (дефинисати улогу локалне заједнице у бржем повезивању локалне привреде са привредама других средина у оквиру еврорегиона и других интеграционих процеса којим би се, у Град, поред капитала, уносиле савремена технологија и нова менаџерска знања, обезбеђивало извозно тржиште и унапређивало пословање домаћих предузећа);
- сагледати развојне предности Града, имајући у виду да се повећањем нивоа развијености мења секторска структура стварања додате вредности, па Стратегија треба да укаже на перспективе појединих сектора, на потребе и/или предности нових интеграционих процеса (стварање кластера и сл.), увођење стандарда као предуслова за интеграционе процесе ка ЕУ;
- указати на реформу локалних институција ка подизању нивоа пружања услуга, како грађанима, тако и привредним субјектима, кроз смањење администрирања, унапредјење процедура и повећање ефикасности рада;
- дефинисати политику образовања, научно-истраживачког рада, културног стваралаштва, спорта, информисања, социјалног становања и становања уопште, здравствене и социјалне заштите, социо-економске и цивилне интеграције најугроженијих друштвених група (избеглица и расељених лица, Рома, самохраних мајки, инвалида, идр.), превенције криминала и унапређења нивоа безбедности, унапређења животне средине и др.

ОСНОВНЕ СМЕРНИЦЕ ЗА ИЗРАДУ СТРАТЕГИЈЕ

Обзиром да је придруживање Србије Европској Унији циљ коме се тежи на националном нивоу, у Стратегији ће се дефинисати институционални оквир који ће подстаћи јачање конкурентности привреде Града Ниша и њено оспособљавање за укључивање и суочавање са снажном привредом ЕУ.

Посебно ће се сагледати положај Града Ниша, како унутар Нишког региона, Југоистока Србије, тако и на нивоу Републике, водећи рачуна о геостратешком положају Града и развојној перспективи коју Град има, а све у циљу пружања препорука како да Град Ниш максимизира користи које може остварити коришћењем својих предности.

Имајући у виду да је једна од главних карактеристика савремених развојних трендова све већа улога знања као кључног фактора динамичног и ефикасног привредног раста и развоја, те да је Град Ниш универзитетски центар овог дела Србије, Стратегија ће велики значај дати анализи овог фактора. У Стратегији ће се посебно сагледати у којој мери Град Ниш располаже фактором знања и колико брзо може да га активира као главну полугу развоја.

Модерна тржишна привреда захтева и нову улогу локалне власти (администрације). Стратегија ће указати које су то специфичне функције локалне самоуправе (имајући у виду постојећа и очекивана законска решења када су у питању ингеренције локалне самоуправе) које ће локална самоуправа задржати у својој ингеренцији, а које ће се трансформисати уз одлучно настојање за изградњом тржишних институција, уз пуну правну заштиту процеса конкуренције и одлучну борбу против корупције, како би се у наредном периоду обезбедили услови одрживог привредног развоја уз растућу социјалну кохезију друштва.

Приликом израде Стратегије развоја Града Ниша неопходно је имати у виду сва стратешка и планска документа које је усвојила Скупштина Града Ниша, Влада Републике Србије, као и методологију ЕУ којом се прати реализација Стратегије.

ОРГАНИЗАЦИЈА И МЕТОДОЛОГИЈА РАДА

Израда "Стратегије развоја града Ниша" представља изузетно сложен и обиман посао, за који је неопходно окупити стручњаке како у локалној администрацији, тако и ван ње.

Град Ниш ће обезбедити учешће локалних консултаната.

УН-ХАБИТАТ ће обезбедити главну међународну експертизу.

У сарадњи са тимовима Града Ниша (Радни тим, Савет за развој, Тим за подршку), све активности ће спроводити УН-ХАБИТАТ СИРП тим стручњака, на партиципативан и дидактичан начин.

Током процеса припреме Стратегије одржаваће се обука и јачање капацитета (дидактички концепт планског процеса). Биће намењена мешовитој групи састављеној од стручњака из градске, општинских и јавних институција, и односиће се на иновативан, интегралан и партиципативан приступ изради Стратегије развоја и акционих планова. Институција за имплементацију предложиће Циклус обуке у складу са наведеном методологијом, као и кораке процеса израде, а исти ће представљати почетни део сваке радионице. Циклус ће обухватити Модуле као што су: како анализирати и разумети територију; свот анализа; прикупљање података, зашто и како; територијални маркетинг: како разрадити Стратегију развоја; како утврдити приоритете и пројекте; формулисање пројеката; циклус управљања пројектима; Политике и програми ЕУ који обухватају (или ће обухватати) Србију; исплативе, интегрисане и партиципативне технике мониторинга и евалуације, итд.

У току планског процеса на изради Стратегије организоваће се форуми за стручне и јавне расправе, округли столови и радионице, на којима ће се усаглашавати предложена решења. У њихов рад могу бити укључени и сви остали заинтересовани учесници који нису били укључени у рад на изради Стратегије.

Процес ће бити артикулисан кроз следеће кораке, од који сваки обухвата и модул "како урадити":

Корак 1 Уводна радионица на којој ће бити представљен план рада, који обухвата различите кораке који ће омогућити граду да изради Стратегију развоја: овај корак обухвата припрему модула за анализу и идентификацију главних стејкхолдера.

Корак 2 Процена територије Ниша и његовог окружења да би се стекао јасан увид у тренутно стање територије и да би се утврдиле њене слабости и предности, могућности и претње, и , коначно, да би се одредиле компаративне предности локалног система у Нишу као и главне тематске области и организација група значајних за процес.

Корак 3 Дефинисање жељене будућности Ниша кроз партиципативан приступ, осмишљене у блиској вези са дугорочном визијом могућности територије Ниша и која прилагођава појединачне секторске стратегије развоја како би биле кохерентне и јачале једна другу.

Корак 4 припрема Нацрта документа Стратегије развоја Града Ниша и утврђивање приоритетних пројеката, укључујући могуће изворе финансирања, претходна формулација пројеката због финансирања; расправа о Нацрту и ревизија како би се постигао споразум стејкхолдера, те омогућила израда завршног документа.

Корак 5 усвајање завршног документа "Стратегија развоја Града Ниша" од стране градске Скупштине; израда и дистрибуција плана активности; презентација Стратегије развоја Града Ниша на завршној коференцији.

ВРЕМЕНСКИ ОКВИР- РОК

Предвиђено је да израда Стратегије развоја Града Ниша започне у јануару 2007.године, и да траје шест месеци.